

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมาก อันเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ เช่น ทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ดังนั้นการที่คนเราจะอยู่ในสังคมใดอย่างมีความสุข จะต้องเป็นคนที่สามารถปรับตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ รู้จักคิดแก้ปัญหา วิธีการที่จะให้คนสามารถปรับปรุงตนเองได้นั้นก็ต้องให้การศึกษา เพื่อฝึกฝนให้เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าตัดสินใจ มีความคิดริเริ่ม รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

✓ ชัยยงค์ พรหมวงศ์และคณะ (2521: 4) ได้ให้ความเห็นว่า ปัญหาหนึ่งที่ทำให้ผลิตผลทางการศึกษาไม่ได้ผลตามจุดมุ่งหมาย เป็นเพราะว่าผู้ให้การศึกษาไม่ได้ปลูกฝังคุณลักษณะ 5 ประการ ดังนี้

1. กล้าและรู้จักแสดงความคิดเห็น
2. สามารถตัดสินใจด้วยตนเอง
3. รู้จักทำงานร่วมกันเป็นหมู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. รู้จักแสวงหาความรู้เอง
5. มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสังคม

บุคคลที่มีบทบาทอย่างสำคัญในการที่จะเสริมสร้างสิ่งเหล่านี้ให้เกิดขึ้น คือ ครู ถ้าครูมีประสิทธิภาพดี ก็ย่อมส่งผลให้สภาพของการศึกษาและการเรียนการสอนดี มีความก้าวหน้า การพัฒนาตัวครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญ

คอตเทรล (Cottrel 1959: 12) ได้ให้ความเห็นว่า "สถาบันฝึกหัดครูเป็นสถาบันที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเป็นแหล่งผลิตครู ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นกุญแจของกระบวนการจัดการศึกษาทั้งหมดของชาติ ถ้าครูดีก็จะมีผลสะท้อนไปถึงการศึกษาที่ดีของเยาวชน

ถ้าครูขาดสมรรถภาพ ก็มีผลทำให้เยาวชนไม่มีสมรรถภาพไปด้วย”

จากความสำคัญของครูดังกล่าวข้างต้น จึงมีความจำเป็นในการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งควมมีประสิทธิภาพในการสอนของครู เพราะงานหน้าที่สำคัญของครู คือ รับผิดชอบเกี่ยวกับการเรียนการสอน ดังนั้นครูจะต้องเตรียมตัวในการสอนให้พร้อมตั้งแต่อยู่ในสถาบันฝึกหัดครู ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปกรรม) จะต้องผ่านการฝึกสอนเพื่อที่จะไ้ทราบแนวทางและสามารถที่จะนำหลักการ วิธีการ ตลอดจนกลวิธีต่าง ๆ ในการเรียนการสอนไปใช้ปฏิบัติในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา, คณะศิลปกรรม 2520: 2)

คณะศิลปกรรมเป็นคณะวิชาหนึ่งในสังกัดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา ด้านวิชาศิลปกรรม การออกแบบศิลปประยุกต์และหัตถกรรมในระดับปริญญาตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตครูสอนวิชาชีพสาขาวิชาศิลปกรรม การออกแบบศิลปประยุกต์และหัตถกรรม ตลอดจนวิชาอุตสาหกรรมประดิษฐ์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษา อันถือว่าเป็นการแนะแนวการศึกษาอาชีพที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวันและพร้อมกันนั้นจะต้องเน้นทางด้านการศึกษาฝึกทักษะ ประสบการณ์ให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เทคนิควิธีสอน การใช้สื่อการสอน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริง สามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ อันจะทำให้ผลิตผลทางการศึกษามีคุณภาพมากขึ้น

ฮันเตอร์และอมิดอน (Hunter and Amidon 1964: 2) ได้ให้ความเห็นว่า การฝึกสอนเป็นประสบการณ์ที่สำคัญที่สุดของการฝึกหัดครูและเป็นส่วนที่สำคัญของการเตรียมเป็นครูหรืออาจกล่าวได้ว่า "สำคัญที่สุด" ในช่วงระยะเวลาของการฝึกสอน นักศึกษาฝึกสอนจะได้มีส่วนเข้าไปศึกษาสภาพการทุกอย่างของงานครู เพราะนักศึกษาฝึกหัดครูมีความต้องการและจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ ฉะนั้นสิ่งที่ได้ฝึกจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง

แมคโนนและโรเบิร์ต (McKown and Roberts 1944: 28) ได้กล่าวถึงนักปรัชญาการศึกษาที่มีชื่อเสียง คือ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ถือว่าการเรียนรู้จะได้จากการปฏิบัติ (learning by doing) เขาเน้นอยู่ที่ประสบการณ์ (experience) และอาจกล่าวได้ว่า ประสบการณ์ทุกอย่างจะช่วยให้เตรียมบุคคลให้พร้อมที่จะรับประสบการณ์ต่อมา ซึ่งจะช่วยให้ความรู้ที่ลึกซึ้งและกว้างขวางขึ้น

การศึกษาเป็นการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะออกไปใช้ชีวิตอยู่ในสังคม โรงเรียนทำหน้าที่เป็นตัวแทนของสังคม โดยจัดประสบการณ์ในโรงเรียนให้เป็นสังคมจำลองขึ้น เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนได้ปฏิบัติและทดลองดำเนินชีวิต แต่เนื่องจากจำนวนนักเรียนมีมากขึ้น โรงเรียนไม่สามารถจัดหาประสบการณ์ตรงให้กับนักเรียนทุกคนได้อย่างครบถ้วนในระยะเวลาอันจำกัด จึงจำเป็นต้องใช้ประสบการณ์ทางอ้อมหรือประสบการณ์รอง (indirect experience) เข้าช่วย นั่นก็คือการนำเอาวัสดุทัศนูปกรณ์เข้ามาใช้ประกอบการสอนนั่นเอง

ทัศนูปกรณ์ เป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างความเข้าใจ เรียกร้องความสนใจทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำได้อย่างไม่มีวันลืม เพราะทัศนูปกรณ์จะช่วยให้ผู้เรียนได้สัมผัสด้วยวิถีประสาทหลายทางขึ้น นอกเหนือไปจากการฟังอย่างเดียว

ฮันท์ (Hunt 1955: 369) กล่าวถึงคุณค่าของสื่อการสอนว่าทำให้การเรียนรู้ง่ายและประหยัดเวลา เพราะสื่อการสอนจะช่วยถ่ายทอดความคิดระหว่างครูกับนักเรียน ช่วยสร้างความเข้าใจอย่างรวดเร็วในเรื่องราวที่ครูสอน ซึ่งจะ เป็นรากฐานให้เกิดความจำอย่างถาวร ลืมไต่ยาก

คลายน (Kline 1961: 68) กล่าวว่า สื่อการสอนมีการออกแบบให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาและเพื่อพัฒนาความเจริญทางการศึกษาของเด็ก ประสบการณ์การฝึกสอนจะช่วยพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะในการใช้สื่อการสอนได้คล่องตัวขึ้นและมีประสิทธิภาพ โดยใช้ในห้องเรียนเสมอ ๆ และยังทำให้นักศึกษาฝึกสอนทราบคุณค่าและความสำคัญของสื่อการสอนแต่ละชนิดด้วย

จะเห็นได้ว่าทัศนศึกษาหรือสื่อการสอนได้มีบทบาทอย่างสำคัญในการปรับปรุง ขบวนการเรียนการสอน จึงได้มีการบรรจุความรู้ทางทัศนศึกษาเข้าไปในหลักสูตรของ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะสอนให้นักศึกษาได้รู้จักใช้ทัศนวัสดุในการสอน รู้จักวิธีผลิตสื่อการสอนวิชาศิลปศึกษาได้และมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อสื่อการสอน เพื่อที่จะได้ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติในเมื่อต้องการออกไปสอนเป็นครูประจำการตามสถานศึกษาต่าง ๆ การศึกษาดังปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อการสอนศิลปศึกษาของนักศึกษาฝึกสอน นับว่าเป็น เรื่องที่ควรได้รับความสนใจ เพื่อจะได้นำเอาผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความรู้และประสบการณ์ทางสื่อการสอนของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ก่อนออกฝึกสอน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและปัญหาเกี่ยวกับการใช้และการผลิตสื่อการสอน ศิลปศึกษาของนักศึกษาฝึกสอนวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการเรียนวิชาโสตทัศนศึกษาของวิทยาลัย เทคโนโลยีและอาชีวศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเรียนวิชาโสตทัศนศึกษา ซึ่งเป็นวิชาบังคับของหลักสูตร ว่ามีความเหมาะสมแล้วหรือควรปรับปรุงให้เหมาะสมในด้านใด
2. เพื่อทราบสภาพ ปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอนของนักศึกษาฝึกสอน
3. ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการสอนของแผนกโสตทัศนศึกษาและโรงเรียนที่นักศึกษาไปฝึกสอน ตลอดจนผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสื่อการสอน โดยสามารถใช้ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและสนับสนุนการใช้สื่อการสอนของนักศึกษาฝึกสอน เพื่อให้การฝึกสอนของนักศึกษามีประสิทธิภาพในการสอนดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จำกัดขอบเขตเฉพาะประชากรที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ในระดับประโยคครูมัธยมศิลปหัตถกรรมและระดับศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศิลปกรรม) ที่ผ่านการฝึกสอนแล้วในภาคปลาย ปีการศึกษา 2525 จำนวน 255 คน โดยจะทำการศึกษาในเรื่อง

1. ศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์การใช้สื่อการสอนของนักศึกษาก่อนออกฝึกสอน
2. ศึกษาปัญหาที่เกิดจากการใช้และการผลิตสื่อการสอน ประกอบการสอนของนักศึกษาฝึกสอนในขณะที่ฝึกสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร วารสารและรายงานการวิจัยต่าง ๆ แล้ว สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับ "ความคิดเห็นของนักศึกษาฝึกสอนวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนศิลปศึกษา" รวม 46 ข้อ โดยแยกออกเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับนักศึกษาฝึกสอน
- ตอนที่ 2 ความคิดเห็นในการออกฝึกสอน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการผลิตและการใช้อุปกรณ์การสอนในระหว่างฝึกสอน
- ตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่องานโสตทัศนศึกษาของคณะศิลปกรรมและวิทยาเขตเพาะช่าง หลักสูตรวิชาโสตทัศนศึกษาและงานบริการโสตทัศนวัสดุ

1.1 ลักษณะแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

- 1.1.1 แบบเลือกตอบ มีทั้งแบบที่ใช้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียวและแบบที่เลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ ซึ่งผู้วิจัยระบุเอาไว้เป็นข้อ ๆ ไป
- 1.1.2 แบบหาอัตราส่วนประมาณค่า โดยให้ผู้ตอบทำเครื่องหมายลงในช่องว่างตามลำดับมากน้อยของการปฏิบัติ
- 1.1.3 แบบสอบถามแบบเปิด โดยเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นและความต้องการใดโดยเสรี

1.2 การทดสอบแบบสอบถาม

- 1.2.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจแก้ไข
- 1.2.2 นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้วไปทดสอบกับนักศึกษาฝึกสอน จำนวน 10 คน เพื่อหาข้อบกพร่องของแบบสอบถาม

1.2.3 นำแบบสอบถามนั้นมาปรับปรุงแก้ไขเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อแจก นักศึกษาฝึกสอน

2. กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้ประชากรที่เป็นนักศึกษาวิทยาลัย
เทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ทั้งระดับประโยคอุดมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับศึกษาศาสตรบัณฑิต
(ศิลปกรรม) ที่ได้ผ่านการฝึกสอนในภาคปลาย ปีการศึกษา 2525 ทั้งหมดจำนวน 255 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อจัดพิมพ์แบบสอบถามแล้วจึงนำไปสอบถามนักศึกษา
ฝึกสอน โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงประชากรด้วยตนเองและการเก็บก็เก็บด้วยตนเองเช่นกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาดำเนินการตรวจสอบความ
สมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับและคัดฉบับที่ไม่สมบูรณ์ออก แล้วนำมาวิเคราะห์ความถี่ของ
รายการต่าง ๆ ด้วยกระบวนการทางสถิติ คือ

4.1 ข้อมูลที่เป็นแบบเลือกตอบ นำมาหาค่าความถี่ แล้วแปลงเป็นค่าร้อยละ

4.2 ข้อมูลที่เป็นแบบอัตราส่วนประมาณค่า หาค่าความถี่ของแต่ละรายการ
ในแต่ละข้อ หาค่าน้ำหนักการปฏิบัติและจัดอันดับน้ำหนักการปฏิบัติของ
แต่ละข้อ

4.3 ข้อมูลที่เป็นแบบให้เติมข้อความลงในช่องว่าง นำมาทำการรวบรวม
เป็นหมวดหมู่ นำเสนอเป็นข้อ ๆ

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอในรูปตารางแสดงค่าร้อยละและค่าน้ำหนักเฉลี่ย
โดยแปลความหมายในแต่ละตารางตามลำดับ

6. สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ได้มีการทำวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการสอนไว้มากมายเรื่อง ทั้งในประเทศและ
ต่างประเทศ แต่สำหรับการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการใช้สื่อการสอนประกอบการสอนวิชาศิลปะของ
นักศึกษาฝึกสอนโดยตรง ไม่ค่อยมีทำแพร่หลายนัก

อัญชลี สิริพันธ์วรารงค์ (2507: 65-67) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสำรวจปัญหา
และอุปสรรคเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ของนิสิตฝึกสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ในโรงเรียนรัฐบาล จังหวัดพระนคร พ.ศ. 2507 มีความมุ่งหมายเพื่อต้องการเปรียบเทียบ ปัญหาเกี่ยวกับโสตทัศนูปกรณ์ของนิสิตฝึกสอนวิชาวิทยาศาสตร์กับครูสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ตลอดจนสำรวจอุปกรณ์การสอนวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 26 คน และครูวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนต่าง ๆ 7 โรงเรียน จำนวน 31 คน ซึ่งพอจะสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. นิสิตฝึกสอนใช้อุปกรณ์การสอนน้อยกว่าครูวิทยาศาสตร์
2. นิสิตฝึกสอนส่วนมากวางแผนการใช้อุปกรณ์ ทดลองการใช้ จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้ และวัดผลการใช้เสมอหรือบ่อยกว่าครูวิทยาศาสตร์
3. นิสิตฝึกสอนรู้จักวิธีใช้ภาพยนตร์ สไลด์ फिल्मสตริป เทปและแผ่นเสียง ให้เป็นประโยชน์ต่อการสอนมากกว่าครูวิทยาศาสตร์
4. อุปสรรคในการใช้อุปกรณ์การสอนของนิสิตฝึกสอน เพราะนักเรียนมีจำนวนมากเกินไปและไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกการใช้ในห้องเรียน เช่น ปลั๊กไฟ ท่อแก๊ส ตลอดจนไม่สามารถผลิตเครื่องมือการทดลองบางอย่าง กับขาดทักษะในการใช้เครื่องมือทดลองบางอย่าง ซึ่งไม่ต่างจากครูวิทยาศาสตร์
5. การจัดหาอุปกรณ์การสอนของนิสิตฝึกสอน ส่วนมากยืมจากโรงเรียนฝึกสอน หามาเอง ติดต่อยืมจากแหล่งอื่นและทำขึ้นเอง
6. โรงเรียนมีอุปกรณ์ประเภทของจริงและมีจำนวนมาก

สุรชัย สิกขาบัณฑิต (2510: 134-135) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสำรวจปัญหาและความต้องการโสตทัศนวัสดุในการออกฝึกสอนของนิสิตฝึกสอนระดับปริญญาตรี วิทยาลัยวิชาการศึกษา ปีการศึกษา 2510 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการเลือก การผลิตและการใช้โสตทัศนวัสดุ รวมทั้งความต้องการความช่วยเหลือของนิสิตฝึกสอน โดยส่งแบบสอบถามไปยังนิสิตฝึกสอน จำนวน 500 คน และอาจารย์นิเทศก์จำนวน 119 คน ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. นิสิตฝึกสอนส่วนมากทำโสตทัศนวัสดุขึ้นใช้เองและมีความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือก การเตรียมและการใช้เป็นอย่างดีและอาจารย์นิเทศก์ก็มีความเห็นว่า นิสิตฝึกสอนมีความสามารถในการใช้โสตทัศนวัสดุขึ้นใช้เอง
2. การใช้โสตทัศนวัสดุ นิสิตฝึกสอนมีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับปริมาณของโสตทัศนวัสดุที่มีให้เลือกและทักษะในการผลิตโสตทัศนวัสดุขึ้นใช้เอง
3. นิสิตฝึกสอนมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือโสตทัศนเพราะไม่ได้รับการฝึกเพียงพอ

4. สภาพของโรงเรียนไม่เหมาะกับการใช้โสตทัศนวัสดุ เช่น ไม่มีไฟฟ้าให้ใช้
5. นิสิตฝึกสอนมีทักษะในการใช้โสตทัศนวัสดุไม่พอ
6. นิสิตฝึกสอนต้องการความช่วยเหลือเกี่ยวกับการใช้สถานที่ผลิตอุปกรณ์และมีเครื่องมือช่วยการผลิต ทั้งมีวัสดุสิ้นเปลืองบริการการผลิต
7. ต้องการครูที่มีความรู้ทางด้านโสตทัศนศึกษาในโรงเรียนฝึกสอน กอปรให้ความรู้เป็นที่ปรึกษา จัดวัสดุสิ้นเปลืองให้และบริการให้ยืมโสตทัศนวัสดุ

สุนทร หิรัญวงษ์ (2516: 35-37) ได้วิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาฝึกหัดครู เกี่ยวกับการใช้โสตทัศนวัสดุในการฝึกสอนของวิทยาลัยครูอุดรดิตถ์ สรุปผลดังนี้ คือ

1. เกี่ยวกับการใช้ โดยเฉลี่ยแล้วนักศึกษาฝึกสอนผลิตอุปกรณ์การสอนด้วยตนเองมาก ก่อนการใช้ได้เตรียมนักเรียนให้เกิดความสนใจก่อน มีการวางแผนล่วงหน้าขณะใช้อุปกรณ์สังเกตเห็นความสนใจและเข้าใจดี มีการใช้อุปกรณ์ตามแผนที่วางไว้ พยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้อุปกรณ์และมีการวัดผลการใช้อุปกรณ์หลังการสอน

อุปกรณ์โดยเฉลี่ยใช้บัตรคำและรูปภาพเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือของจริง แผนภูมิ ส่วนเครื่องบันทึกเสียง วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องฉายสไลด์ ภาพยนตร์ फिल्मสตริป ไม่ได้ใช้เลย

2. ปัญหา ปัญหาการผลิตคือขาดเงินซื้อ เครื่องมือ ผู้แนะนำไม่มี สถานที่ ความรู้ทักษะ ทางวิทยาลัยไม่มีศูนย์โสตทัศนูปกรณ์ จึงขาดอุปกรณ์และสถานที่เก็บรักษา

3. ความต้องการ ต้องการให้ทางวิทยาลัยปรับปรุงจัดหาศูนย์บริการสื่อการสอน

4. ความคิดเห็น วิทยาลัยควรตั้งศูนย์โสตทัศนูปกรณ์ เพื่อจัดหาอุปกรณ์สำหรับนักศึกษาฝึกสอนยืมใช้ มีอาจารย์นิเทศก์ทางโสตทัศนศึกษาแนะนำการผลิตการใช้อุปกรณ์และควรจัดหลักสูตรโสตทัศนศึกษา โดยเฉพาะให้เน้นการใช้และการเก็บรักษา

นารี คำเพ็ญ (2516: 50-53) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการใช้สื่อการสอนสำหรับฝึกสอนวิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยครู" โดยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยครูเกี่ยวกับวิธีการที่สถาบันฝึกหัดครูควรจะต้องจัดขึ้น เพื่อสนองความต้องการของนักศึกษาวิทยาลัยครูด้านสื่อการสอนและศึกษาปัญหาของนักศึกษาวิทยาลัยครูที่ฝึกสอนวิชาสังคมศึกษา เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน โดยส่งแบบสอบถามไปยังนักศึกษาวิทยาลัยครูชั้นปีที่ 4 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาเอก ในสถาบันฝึกหัดครูระดับปริญญา ในกรุงเทพมหานคร

จำนวน 98 คน และอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์ผู้รับผิดชอบทางหน่วยโสตทัศนศึกษาจากสถาบันฝึกหัดครูแห่งเดียวกัน จำนวน 17 คน ซึ่งพอจะสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. นักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนใหญ่จะใช้สื่อการสอนประกอบการฝึกสอนบางชั่วโมง เมื่อเห็นความจำเป็นและเหมาะสมที่จะใช้สื่อการสอนในชั่วโมงนั้น
2. นักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนใหญ่เห็นว่า การนำสื่อการสอนมาใช้ในการสอนจะไม่เกิดผลเสียด้านระเบียบวินัยในชั้นเรียนและไม่ทำให้สอนไม่ทันหลักสูตร
3. สื่อการสอนที่นักศึกษาวิทยาลัยครูใช้ในการฝึกสอนวิชาสังคมศึกษา ก็คือ แผนที่รูปภาพและแผนภูมิ
4. ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนของนักศึกษาฝึกสอน ก็คือ ขาดเงินในการจัดซื้อสื่อการสอน ไม่ได้ได้รับความสะดวกในการใช้เครื่องมือการผลิตสื่อการสอนจากโรงเรียน ไม่มีเครื่องมือช่วยในการผลิต ขาดทักษะในการผลิต ขาดผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ ไม่มีความรู้และประสบการณ์พอเพียง ไม่มีสถานที่และเวลาในการผลิต
5. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนของนักศึกษาฝึกสอน ก็คือ สื่อการสอนมีจำนวนน้อย ไม่มีสื่อการสอนที่ต้องการใช้ในโรงเรียนฝึกสอน สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อการสอนประเภทที่ต้องใช้ไฟฟ้า ขาดทักษะในการใช้สื่อการสอนประเภทเครื่องฉาย มีความยุ่งยากในการขอยืมสื่อการสอนมาใช้ ขาดผู้ให้คำแนะนำในการใช้ ไม่สามารถหาสื่อการสอนที่ต้องการได้
6. นักศึกษาฝึกสอนต้องการความช่วยเหลือด้านสื่อการสอนจากวิทยาลัยครู ในด้านจัดวัสดุสิ้นเปลืองไวบริการ มีห้องผลิตอุปกรณ์พร้อม เครื่องมือผลิต นอกจากนี้ยังต้องการให้โรงเรียนฝึกสอนรวบรวมสื่อการสอนไว้ให้นักศึกษาฝึกสอนยืมไปใช้อย่างพอเพียง
7. นักศึกษาฝึกสอนต้องการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการทำสื่อการสอนทั้งประเภทเครื่องมือและประเภทวัสดุ

ศิริพร วีระโชติ (2519: 91-92) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ของนิสิตฝึกสอน คณะครุศาสตร์ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อต้องการศึกษาปัญหาและวิเคราะห์การผลิตและการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ของนิสิตฝึกสอน ทิศนคติ ความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับงานทางคานโสตทัศนศึกษา โดยส่งแบบสอบถามไปยังนิสิตฝึกสอนจำนวน 340 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นิสิตฝึกสอนผลิตอุปกรณ์การสอนขึ้นใช้เอง ใช้ของที่โรงเรียนฝึกสอนมีบริการ ยืมจากแหล่งให้ยืมต่าง ๆ ซื้อมาด้วยเงินส่วนตัวและยืมจากแผนกวิชาโสตทัศนศึกษาของคณะ ศึกษาศาสตร์

2. อุปกรณ์การสอนที่นิสิตส่วนมากผลิตได้เอง คือ บัตรคำ แผนภูมิ สมุดภาพ แผนที่ ภาพพลิก ของจำลอง แผนสถิติ

3. อุปกรณ์การสอนที่นิสิตฝึกสอนใช้มาก คือ รูปภาพ ของจริง บัตรคำ แผนภูมิ ส่วนสไลด์และภาพยนตร์เป็นอุปกรณ์ที่นิสิตใช้น้อยที่สุด

4. นิสิตฝึกสอนมีอุปสรรคในการผลิตอุปกรณ์การสอน คือ ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะ ทำการผลิต ขาดความรู้และทักษะในการผลิต

5. อุปสรรคในการใช้อุปกรณ์การสอนของนิสิตฝึกสอน คือ ไม่มีทักษะในการใช้ เกิดการติดขัดระหว่างการสอน เพราะไม่ได้ทำการทดลองซักซ้อมการใช้มาก่อน ไม่รู้กลวิธี ในการสอดแทรกอุปกรณ์เข้าไปในบทเรียน อุปกรณ์การสอนมีมากเกินไป

สนอง ทองวิเศษ (2521: 73-74) ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการใช้สื่อการสอน ของนักศึกษาฝึกสอนวิทยาลัยครูสกลนคร มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์ ปัญหาการ ผลิต การบริการของโสตทัศนศึกษาและเทคโนโลยีทางการศึกษา รวมทั้งสื่อการสอนและเพื่อ ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการใช้สื่อการสอนของนักศึกษาฝึกสอนในอำเภอเมืองสกลนคร กับชนบท ของจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้ในวิชาการผลิตและการใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการ สอน อยู่ในระดับดีและพอใช้ได้

2. นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้แนวการสอนตามแบบฉบับของตนเอง วิธีการสอนที่นักศึกษา ส่วนใหญ่ใช้เป็นประจำ ได้แก่ วิธีการบรรยายโดยใช้สื่อการสอนประกอบ

3. นักศึกษามีความเห็นว่าการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนในวิชาที่ฝึกสอน อยู่หาได้ยาก วัสดุอุปกรณ์ที่นักศึกษาผลิตขึ้นใช้มาก ได้แก่ บัตรคำ แผนภูมิ

4. สาเหตุที่นักศึกษาไม่ได้สำรวจอุปกรณ์การสอนที่วิทยาลัยและโรงเรียนฝึกสอน เพราะไม่มีเวลาและไม่ทราบว่าจะสอนชั้นใด

5. นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนที่เราและดึงดูความสนใจ และเหมาะสมกับชั้นและวัยของเด็ก

6. นักศึกษาจำนวนน้อยที่มีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน ปัญหาสำคัญ คือ ไม่ทราบกลวิธีการแทรกอุปกรณ์เข้าไปในบทเรียน

นำทิพย์ ไชยสวัสดิ์ (2522: 88-90) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนในการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยครูสวนสุนันทา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ ทักษะ ทักษะ ข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาการใช้สื่อการสอนของนักศึกษาฝึกสอน ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. นักศึกษาส่วนใหญ่มีพื้นฐานความรู้ทางโสตทัศนศึกษาพอสมควรและขาดความชำนาญในการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ โดยเฉพาะประเภทเครื่องฉาย เพราะโอกาสในการฝึกใช้มีน้อย
  2. นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้สื่อการสอนเพื่อประกอบคำบรรยาย เพราะทำให้นักเรียนสนใจบทเรียนมากกว่าปกติ
  3. นักศึกษาฝึกสอนขาดทักษะในการใช้สื่อการสอนประเภทเครื่องมือที่จำเป็น ต้องใช้ ไม่ได้ทำการทดลองและซักซ้อมก่อนใช้จริง ไม่สามารถเลือกสื่อการสอนให้ตรงกับเนื้อหาของบทเรียนนั้น ๆ
  4. นักศึกษาฝึกสอนผลิตสื่อการสอนด้วยตนเอง หรือร่วมผลิตกับนักเรียนโดยใช้ทุนส่วนตัว ส่วนใหญ่เป็นประเภทวัสดุและใช้มากที่สุด ได้แก่ บัตรคำ สมุดภาพ แผนภูมิ ภาพพลิก กระดานดำสำคัญ แผนที่ ส่วนสื่อการสอนประเภทกิจกรรม ได้แก่ เกมต่าง ๆ บทบาทสมมติ เป็นสื่อการสอนที่นักศึกษาใช้น้อยที่สุด
  5. ควรเปิดสอนวิชาที่เกี่ยวกับโสตทัศนศึกษาให้มากขึ้น ผู้บริหารควรวางแผนงานการจัดหาสื่อการสอนจากแหล่งอื่น ๆ เพื่อบริการนักศึกษาฝึกสอน
- การวิจัยของต่างประเทศ

แมนเบ็ค (Manbeck 1957: 13-15) ได้ทำการศึกษาปัญหาของนิสิตฝึกสอนในโรงเรียนมัธยม 10 แห่ง พบปัญหาเกี่ยวกับวิธีสอนที่สำคัญ ดังนี้

1. ปัญหาความคล่องแคล่วในการใช้โสตทัศนวัสดุแต่ละประเภท
2. ปัญหาความแตกต่างในวิธีสอนของแต่ละบุคคล

3. ปัญหาการจัดวัสดุทัศนวัสดุและกิจกรรมเพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
4. ปัญหาการใช้วัสดุทัศนวัสดุ

คลินตัน (Clinton 1966: 1928-A.) ได้ศึกษาปัญหาของครูใหม่ที่สามารถสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยของรัฐเท็กซัส เพื่อที่จะหาองค์ประกอบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาของครูใหม่กับโครงการฝึกหัดครู ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีปัญหาในเรื่องการใช้อุปกรณ์การสอน เพราะได้รับความรู้ในเรื่องนี้น้อย ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะวางแผนปรับปรุงการสอน มีปัญหาในการทำงานร่วมกับนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายมากกว่าวิธีการสอนแบบอื่น ปัญหาในการสอนวิชาที่ไม่ถนัดและมีความรู้เกี่ยวกับบทบาทของครูต่อสาธารณะชนไม่เพียงพอ

เอจจ์ (Edge 1969:3763-A.) ได้ทำการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จวิชาการศึกษาสาขาประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาในระหว่างปี ค.ศ. 1962-1967 จากมหาวิทยาลัยออเบอร์น โดยมีจุดมุ่งหมายในการศึกษา เพื่อที่จะประเมินผลโปรแกรมวิชาการศึกษาว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาประสบผลสำเร็จในการสอนเพียงใด ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ผู้สำเร็จการศึกษาต้องการให้ปรับปรุงโปรแกรมในหมวดวิชาการศึกษา โดยให้มีการเตรียมตัวอย่างเหมาะสมก่อนออกฝึกสอน
2. ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า เขามีความสามารถในการวางแผนและจัดกิจกรรมของนักเรียน แต่ยังคงขาดความสามารถในการแนะแนวและวินิจฉัยปัญหาของนักเรียน
3. การนิเทศการฝึกสอนและการแนะแนวมีความสำคัญต่อสมรรถภาพในการสอน
4. กิจกรรมต่าง ๆ มีส่วนช่วยสร้างสมรรถภาพในการสอนและเห็นว่าการฝึกสอนเป็นประสบการณ์ที่มีค่ามาก
5. โปรแกรมที่จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน ไม่กว้างขวางเพียงพอที่จะให้นักเรียนได้รับความรู้

เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ จะเห็นว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสื่อการสอนคล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านการใช้ การเลือก การผลิต สื่อการสอนและปัญหาการขาดแคลนสื่อการสอน รวมทั้งปัญหาทางค่านิยมประมาท ซึ่งจากปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้วิจัยจะยึดเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและหาวิธีปรับปรุงแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ๆ เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนในการทำการวิจัยครั้งนี้